

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ธีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๕/๒๕๕๕

วันที่ ๓ สิงหาคม ๒๕๕๕

เรื่อง ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง (นายประยุทธ์ มหากิจศิริ) จงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ผู้ร้อง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ ได้บัญญัติให้ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. พร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐาน ที่พิสูจน์ความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้ บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษีที่ผ่านมาทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่งและพ้นจากตำแหน่ง ผู้ร้องยื่นคำร้องว่า

นายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ดังนี้

๑. ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ประกอบด้วย เงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๖๕,๕๑๔,๓๕๕.๗๑ บาท เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๔,๕๐๕,๘๓๕,๗๑๐ บาท และยานพาหนะ รวม ๓ คัน
๒. ทรัพย์สินของคู่สมรส ประกอบด้วย เงินฝาก ๒ บัญชี จำนวนเงิน ๕๕,๐๐๐,๐๐๐ บาท เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๑,๘๕๐,๐๓๕,๐๘๗.๕๐ บาท และที่ดิน ๑๔ แปลง รวมเนื้อที่ ๖๐ ไร่ ๑ งาน ๗ $\frac{๖}{๑๐}$ ตารางวา
๓. ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประกอบด้วย เงินลงทุนเป็นหุ้นในบริษัทต่างๆ รวมมูลค่า ๒๒๓,๗๕๐,๑๐๕ บาท
๔. หนี้สินของผู้ถูกร้อง เมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๓๘ เป็นหนี้กู้ยืมเงินธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) จำนวน ๔๐,๐๐๐,๐๐๐ ดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ผู้ร้องดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องและความมืออยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ แล้ว พบว่ามีรายการทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ คือ

๑. ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ประกอบด้วย เงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐}$ ตาราง และรถยนต์ ๓ คัน

๒. ทรัพย์สินของคู่สมรส ประกอบด้วย เงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ที่ดิน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตาราง และบ้านพักอาศัย ๑ หลัง

๓. ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประกอบด้วย เงินฝาก ๑ บัญชี จำนวน ๒๐๐,๕๘๔.๘๔ บาท และที่ดิน ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีหนังสือ ลงวันที่ ๒ มิถุนายน ๒๕๕๓ ถึงผู้ถูกร้อง เพื่อให้ชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ซึ่งผู้ถูกร้องมีหนังสือ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๕๓ ชี้แจงข้อเท็จจริงไปยังผู้ร้องว่า

๑. บัญชีเงินฝากของผู้ถูกร้องทั้ง ๑๐ รายการ เนื่องจากผู้ถูกร้องมีไว้เพื่อใช้หมุนเวียนในธุรกิจ และไม่ได้เก็บบัญชีไว้ที่ตน อีกทั้งบัญชีดังกล่าวไม่มีการเคลื่อนไหว จึงทำให้ไม่ทราบว่ามียอดเงินคงเหลือในบัญชี ดังนั้น ขณะกรอกบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องจึงแสดงแต่ยอดในบัญชีเท่าที่จำได้จริงและเป็นบัญชีที่ผู้ถูกร้องใช้หมุนเวียนในธุรกิจตามปกติของผู้ถูกร้องเท่านั้น

๒. บัญชีเงินฝากของคู่สมรส เนื่องจากคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบบัญชีเงินฝากดังกล่าว เพราะคู่สมรสของผู้ถูกร้องมีธุรกิจเป็นของตนเอง มีบัญชีเงินฝากไว้ เพื่อใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินบางส่วนเป็นส่วนตัว

๓. บัญชีเงินฝากของบุตร ฯ เป็นบัญชีที่คู่สมรสของผู้ถูกร้องเปิดบัญชีให้และไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ

๔. กรณีที่ดิน ๕ แปลง เป็นที่ดินที่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และคู่สมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการ และเก็บเอกสารสิทธิไว้หลายแห่ง จึงจำไม่ได้ว่ามีที่ดินดังกล่าว ในขณะที่รวบรวมทรัพย์สินเพื่อแจ้งในบัญชี ฯ ก็ไม่พบเอกสารสิทธิของที่ดินดังกล่าว จึงทำให้ยื่นขาด

๕. กรณีที่ดินของคู่สมรสและบุตร ฯ คู่สมรสของผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินเองทั้งหมด ทำให้ผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า คู่สมรส และบุตร ฯ มีที่ดิน ฯ และผู้ถูกร้องเห็นว่าทรัพย์สินของคู่สมรสและบุตร ฯ มิได้ได้มาเนื่องจากการดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของผู้ถูกร้อง จึงไม่ได้แจ้งไว้ในบัญชี ฯ

๖. กรณีรถยนต์ของผู้ถูกร้อง ๓ คัน เป็นรถยนต์เก่าที่ผู้ถูกร้องใช้ตั้งแต่เริ่มทำธุรกิจ ปัจจุบันไม่ได้ใช้ แต่เก็บไว้เป็นที่ระลึกเท่านั้น จึงลืมนำมาขึ้นบัญชี ฯ

๗. กรณีบ้านพักของกลุ่มสมรสซึ่งแจ้งในบัญชี ฯ ว่าเป็นบ้านพักของกลุ่มสมรสนั้น ความจริงใช้เป็นที่ตั้งของบริษัทซึ่งเป็นที่ทำงานของกลุ่มสมรส ไม่ใช่บ้านพัก และกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องก็มิได้พักอาศัยอยู่ในสถานที่นั้น เป็นการกรอกรายการผิดพลาด ความจริงกลุ่มสมรสของผู้ถูกร้องพักอยู่บ้านเลขที่ ๕๓/๕๘ ถนนบางนา - ตราด กม. ๑๕ ตำบลบางโคลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

ผู้ร้องพิจารณารายการทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง กลุ่มสมรส และบุตร ฯ ที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม ประกอบคำชี้แจงของผู้ถูกร้องแล้ว เห็นว่า รายการเงินฝากและที่ดินของบุตร ฯ รายการบ้านพักอาศัยและยานพาหนะของผู้ถูกร้อง เป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าหรือจำนวนไม่มากนัก คำชี้แจงต่างๆ ของผู้ถูกร้องรับฟังได้ แต่รายการเงินฝากของผู้ถูกร้องใน ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รายการเงินฝากของกลุ่มสมรสใน ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รายการที่ดินของผู้ถูกร้อง ๕ แปลง และรายการที่ดินของกลุ่มสมรส ๒๑ แปลง ผู้ร้องมีความเห็นว่า

๑. กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ ผู้ร้อง เห็นว่าเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากที่แสดงไว้ กับที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม แตกต่างกันเกือบครึ่งหนึ่งของจำนวนเงินที่แสดงไว้ ทั้งมิใช่เป็นเงินจำนวนเล็กน้อย หากแต่เป็นเงินหลักสิบล้านบาท นอกจากนี้ในบัญชีเงินฝากที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม เป็นบัญชีเงินฝากกระแสรายวัน ๔ บัญชี ซึ่งในการประกอบธุรกิจตามปกติของนักธุรกิจ ย่อมจะต้องสั่งจ่ายเช็คเบิกถอนเงินจากบัญชีกระแสรายวันเหล่านี้อยู่เสมอ ย่อมต้องทราบว่า ผู้ถูกร้องมีบัญชีเงินฝากอื่นๆ นอกเหนือจากที่แสดงรายการไว้ ดังนั้น หากผู้ถูกร้องมีความตั้งใจที่จะแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามที่มีอยู่โดยถูกต้องตามที่มืออยู่จริงแล้ว คงจะตรวจไม่พบรายการในบัญชีเงินฝากเพิ่มมากขึ้นนี้

๒. กรณีเงินของกลุ่มสมรสในบัญชีเงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ผู้ร้องเห็นว่า บัญชีเงินฝากและจำนวนเงินที่ตรวจพบเพิ่มเติมมีจำนวนมากกว่าที่แสดงรายการไว้อย่างเห็นได้ชัดถึงความแตกต่าง และเป็นเงินหลักร้อยล้านบาท คำชี้แจงของผู้ถูกร้องที่ว่า กลุ่มสมรสมีบัญชีเงินฝากไว้ใช้ในธุรกิจตามปกติ และเก็บเงินเป็นส่วนตัว โดยไม่แจ้งให้ทราบนั้น ย่อมเป็นการยากที่วิญญูชนโดยทั่วไปจะเชื่อได้ว่า บุคคลผู้เป็นนักธุรกิจเช่นเดียวกับผู้ถูกร้อง จะไม่ทราบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสของตน ซึ่งมีจำนวนเกือบสิบล้านบาท

๓. กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง ๕ แปลง ผู้ร้องเห็นว่า คำชี้แจงของผู้ถูกร้องบ่งชี้ให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องทราบดีว่า ดินมีที่ดินที่เป็นกรรมสิทธิ์อีกหลายแปลง หากพยายามที่จะแสดงรายการที่ดินเหนือในการยื่นบัญชี ฯ ก็จะสามารถดำเนินการตรวจสอบและรวบรวมได้โดยไมยาก ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการที่ดินของตน ทั้ง ๆ ที่ทราบถึงข้อเท็จจริงดังกล่าว จึงเป็นการจงใจยื่นบัญชี ฯ ๕ ข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๔. กรณีที่ดินของคู่สมรส ๒๑ แปลง ผู้ร้องเห็นว่า จำนวนและเนื้อที่ของที่ดินที่ตรวจสอบพบเพิ่มมีมากกว่าที่ผู้ถูกร้องแสดงรายการไว้เป็นจำนวนมาก ไม่น่าเชื่อว่าผู้ถูกร้องไม่ทราบว่า คู่สมรสมีที่ดินมากดังที่ตรวจสอบพบเพิ่มเติม คำชี้แจงของผู้ถูกร้อง ที่อ้างว่า คู่สมรสเป็นผู้เก็บเอกสารสิทธิที่ดิน จึงจำไม่ได้ว่า คู่สมรสมีที่ดินทั้งสิ้นเท่าใดนั้น รับฟังไม่ได้ เพราะผู้ถูกร้องสามารถตรวจสอบเอกสารเพื่อนำมาแสดงรายการที่ดินให้ถูกต้องตามที่มีอยู่จริงได้ แต่ก็ไม่ดำเนินการ

ดังนั้น ในการประชุมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ วันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ที่ประชุมมีมติเป็นเอกฉันท์ ด้วยคะแนนเสียง ๘ เสียง (นายประสิทธิ์ ดำรงชัย กรรมการ ป.ป.ช. ไม่ได้เข้าร่วมประชุมในครั้งดังกล่าว) ว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ พร้อมเอกสารประกอบ ก เข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง และมีมติให้เสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ดังนี้

๑. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

๒. ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดว่า ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ตรวจพบว่า มีการกระทำความผิดดังกล่าวและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า

๑. คำร้องที่ผู้ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ไม่สามารถนำมาใช้กับกรณีผู้ถูกร้องได้ เพราะผู้ถูกร้องไม่มีหน้าที่ต้องยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒ เนื่องจากผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ฯ ขณะเข้ารับตำแหน่งในวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยยื่นเลขาธิการวุฒิสภา ตามพระราชบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมากฎหมายฉบับนี้ได้ถูกยกเลิกไป เมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๒ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ จึงถือไม่ได้ว่า เป็นการยื่นตามมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน

นอกจากนี้ ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ตามรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช ๒๕๓๔ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๖) พ.ศ. ๒๕๓๕ ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐ โดยมีบทบัญญัติมาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ กำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมสมาชิกวุฒิสภาต้องยื่นบัญชี ๑ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ แต่มิได้กำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติไว้ จึงได้มีการรับรองไว้ในบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๒๑ วรรคสอง มีสาระสำคัญว่า ให้คณะกรรมการ ป.ป.ป. ซึ่งทำหน้าที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เพื่อปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญนี้ โดยกำหนดให้ระเบียบดังกล่าวต้องผ่านความเห็นชอบจากศาลรัฐธรรมนูญ ระเบียบดังกล่าวมีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๑ ถือได้ว่าเป็นวันเริ่มต้นในการปฏิบัติหน้าที่ตามรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และใช้บังคับจนกว่าจะมีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ดังนั้น การที่นายก้านรงค์ จันทิก ซึ่งขณะนั้นดำรงตำแหน่งเลขาธิการคณะกรรมการ ป.ป.ป. จัดส่งแบบบัญชี ๑ ตามกฎหมาย ป.ป.ป. ไปให้สมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรอก เพื่อยื่นรายการทรัพย์สินและหนี้สินภายในวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ซึ่งผู้ถูกร้องได้ยื่นบัญชี ๑ วันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ นั้น ถือได้ว่าการยื่นบัญชี ๑ ของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่ใช่เป็นการยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญ เพราะยื่นก่อนที่ระเบียบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง จะใช้บังคับ

๒. ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบทบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากบทบัญญัตินี้ใช้เป็นบทลงโทษเฉพาะกับ “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในขณะที่ท่านั้น โดยโทษที่กำหนดไว้ คือ การห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีก็ตาม เป็นบทลงโทษควบคู่กัน มิใช่อย่างใดอย่างหนึ่ง ในกรณีของผู้ถูกร้อง ซึ่งพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว มิได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในวันที่ผู้ร้องดำเนินการสอบสวนพิจารณา เมื่อโทษประการแรกไม่เกิดขึ้นโทษต่อเนื่องจึงมีไม่ได้

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติว่า “...ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงอยู่.. ฯลฯ.” แสดงว่าเป็นบทลงโทษที่กำหนดไว้เฉพาะกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่ในขณะนั้นเท่านั้น เมื่อผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไปแล้ว จึงต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๑ มาตรา ๓๖ เท่านั้น กล่าวคือ หากพบว่า ผู้ถูกร้องร่ำรวยผิดปกติ หรือมีทรัพย์สินเพิ่มมากขึ้นผิดปกติ ผู้ร้องต้องส่งเอกสารพร้อมรายงานผลการตรวจสอบให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อไป

๓. องค์ประกอบของผู้ร้อง ไม่ครบตามที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ กำหนด ทำให้ลงวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะผู้ร้องไม่มีชื่อร้องในฐานะคณะกรรมการ ป.ป.ช. เนื่องจากกรรมการสองคน (พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ คุณหญิงปรีดา เกษมสันต์ ณ อยุธยา) มีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ซึ่งในขณะนี้อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ

คุณหญิงปรีดา ฯ ได้ดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และบริษัท เกษมวน จำกัด และยังเป็นลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวนารมย์ ฯ ในวันที่ได้รับเลือกและวันที่โปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. จนถึงวันที่ลาออกจากกรรมการ ป.ป.ช. โดยลงลายมือในบัญชีขงคุณเมื่อวันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ในฐานะเป็นกรรมการและผู้จัดทำบัญชีของ เกษมวนารมย์ ฯ การดำรงตำแหน่งของคุณหญิงปรีดา ฯ จึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ดังนั้น คุณหญิงปรีดา ฯ จึงต้องพ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. นับแต่วันที่ ๓ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันที่คุณหญิงปรีดา ฯ ทราบและมีโอกาสที่จะลาออกจากกรรมการบริษัท แต่มิได้กระทำ

เมื่อคุณหญิงปรีดา ฯ พ้นจากตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. ก่อนหน้าที่จะมีการพิจารณาวินิจฉัยของผู้ถูกร้อง จึงมีผลให้การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ร้องเสียไป มติในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒ ดังกล่าว จึงใช้ไม่ได้ด้วย เท่ากับผู้ร้องไม่เคยมีมติว่า ผู้ถูกร้องมีการกระทำใด ๆ อันแสดงว่า จะบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ แม้ว่าพระราชบัญญัติปฏิบัติการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ บัญญัติว่า “ถ้าปรากฏภายหลังว่า เจ้าหรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามหรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่งเช่นนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่” แต่ผู้ร้องเป็นองค์กรที่ใช้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมายนี้ เพราะพระราชบัญญัติมาตรา ๔ (๒) ยกเว้นมิให้พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแก่องค์กรที่ใช้ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดย

๔. การดำเนินการของผู้ร้อง มิได้เป็นไปตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ มีผลให้มติในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ เป็นไปโดยไม่ชอบ ไม่เที่ยงธรรมและเกิดความไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง เนื่องจากผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ตามแบบที่ผู้ร้องส่งให้โดยเข้าใจว่า การยื่นแบบบัญชี ฯ นี้เป็นการปฎิบัติให้บุคคลใดใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาประโยชน์ที่มิควรได้ หรือปกปิดทรัพย์สินที่ได้มาโดยไม่หากมีการตอบท้วงอย่างใดจะได้รับคำแนะนำหรือทักท้วงจากผู้ร้อง แต่ปรากฏว่า ไม่ได้รับการท

LIRT

ดังนั้น ในกรณีที่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๒ จึงยื่นบัญชี ฯ เมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๓ โดยถือเอาการยื่นบัญชี ฯ ครั้งแรก เป็นต้นแบบ

ต่อมาวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๕๓ (ระยะเวลาห่างจากการยื่นกรณีเข้ารับตำแหน่งเป็นเวลา ๒ ปี ๗ เดือนเศษ) ผู้ถูกร้องได้รับแจ้งจากผู้ร้องให้ไปชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ผู้ถูกร้องจึงได้พบและชี้แจงข้อเท็จจริงต่อเจ้าหน้าที่ของผู้ร้อง ได้รับคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่และยื่นหนังสือขอชี้แจงข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ฯ ต่อมาผู้ร้องมีมติ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ กรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง

ผู้ถูกร้องเห็นว่า ผู้ร้องมิได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในระเบียบ ฯ ข้อ ๒๐ และข้อ ๒๑ ที่ว่า ก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติดังกล่าว ต้องให้โอกาสผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ถูกกล่าวหาชี้แจงต่อผู้ร้องด้วย ประกอบกับกรณีของผู้ถูกร้องได้ดำเนินการแก้ไขข้อผิดพลาดให้ถูกต้อง และเจ้าหน้าที่มีความเห็นให้รวมเรื่องไว้ ไม่ควรที่จะวินิจฉัยทันทีตามข้อ ๒๐ ต้องดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงในเรื่องดังกล่าวก่อน และก่อนที่ผู้ร้องจะมีมติ ต้องให้โอกาสผู้ถูกร้องชี้แจงต่อผู้ร้อง

นอกจากนี้ การที่ผู้ร้องเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดนั้น มิได้เป็นไปตามระเบียบ ฯ ข้อ ๒๒ ที่ให้กระทำภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ผู้ร้องมีมติเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาด กล่าวคือ ผู้ร้องมีมติวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓ แต่ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๓ เกินกำหนดระยะเวลาดังกล่าวแล้ว ผู้ร้องจึงไม่มีอำนาจเสนอคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้

๕. ปัญหาข้อกฎหมายเรื่องเจตนาธรรมณ์ คำว่า “จงใจ” หรือ “ปกปิด” ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓๔ ว่า อย่างไรเป็นการจงใจและอย่างไรเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า การจงใจในทางทฤษฎีการกระทำที่เป็นความผิดเป็นผลร้ายต่อผู้กระทำ โดยจงใจตามหลักการกระทำที่เป็นโทษทางอาญา หรือตามกฎหมายอื่นทางปกครอง การจงใจ คือ การกระทำโดยเจตนา ซึ่งเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๕๘ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า “กระทำโดยเจตนา ได้แก่ รู้สำนึกในการกระทำและในขณะที่เดียวกันผู้กระทำประสงค์ต่อผล หรือยอมเล็งเห็นผลของการกระทำนั้น” เมื่อเทียบกับคำว่า “จงใจ” ตามกฎหมายละเมิด ซึ่งให้ความหมายว่า หมายถึง การกระทำที่ประสงค์ต่อผลเท่านั้น ส่วนผลตามเจตนาจะเป็นอย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์หรือเจตนาธรรมณ์ของกฎหมายฉบับนั้น ๆ ดังนั้น การจงใจจึงมิใช่เพียงการกระทำโดยรู้สำนึกหรือจิตใบบังคับอิริยาบถเท่านั้น แต่จะต้องประกอบด้วยความมุ่งหมายต่อผลตามความหมายดังกล่าวนี้ด้วย

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๙ มาตรา ๓๔ ที่บัญญัติ “ผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี...” จึงมีความหมายเพียงแค่เจตนาไม่ยื่นบัญชี ๙ ก็ไม่อาจบังคับตามกฎหมายทั้งสองฉบับได้ จะต้องเป็นเรื่องเหนือเจตนาขึ้นไป คือ ต้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๙ นอกจากนี้จะมีเจตนาทร โดยรู้สำนึกและจงใจในการกระทำแล้ว การจงใจไม่ยื่นบัญชี ๙ จะต้องเป็นกรณีที่มีความมุ่งหมาย กฎหมายฉบับนั้นด้วย ซึ่งหมายถึง ผลนั่นเอง กล่าวคือ การจงใจปกปิดรายการทรัพย์สินนั้นคือ เรื่องให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินและประโยชน์จากทรัพย์สินที่ได้จากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริต หรือมีทรัพย์สินรั่วไหลผิดปกติ เพราะใช้อำนาจหน้าที่นั้นแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือผู้อื่นเท่านั้น

กรณีผู้ถูกร้องมีทรัพย์สินและทรัพย์สินที่คู่สมรสครอบครองอยู่ ตามรายการที่ผู้ร้องตรวจพบ เป็นทรัพย์สินที่ได้มาจากการประกอบธุรกิจโดยปกติทั้งสิ้น มิได้เป็นการได้มาจากการปฏิบัติหน้าที่โดยทุจริตหรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์

การปกปิดข้อเท็จจริงตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ต้องเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงเพื่อให้ได้ทรัพย์สินและประโยชน์จากทรัพย์สิน โดยอาศัยการปฏิบัติ ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่เท่านั้น หากเป็นเหตุอื่นแล้ว ย่อมไม่เข้าองค์ประกอบของบทบัญญัติดังกล่าว ทั้งนี้ พิจารณาได้จากหลักการและเหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ พ.ศ. ๒๕๑๘ ประกอบกับมาตรา ซึ่งเป็นพื้นฐานที่มาของการแก้ไขเป็นพระราชบัญญัตินี้ เมื่อพิจารณาคำวินิจฉัยของผู้ร้องไม่ปรากฏผู้ถูกร้องมีหรือใช้อำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่ได้มาในขณะดำรงตำแหน่งแต่ประการ จึงไม่ต้องด้วยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๖. กฎหมายบัญญัติให้แสดงทรัพย์สินที่มีอยู่ในความครอบครองของคู่สมรส หรือบุคคล ไม่บรรลุนิติภาวะ แม้คู่สมรสจะมีเจตนาปกปิดทรัพย์สินก็ไม่อาจนำเอาเจตนาของคู่สมรสมา หลักจิตใจของผู้ถูกร้องได้ เนื่องจากผู้ถูกร้องไม่อาจที่จะล่วงรู้ได้ เพราะเป็นเรื่องในใจเฉพาะบุคคลจะ บังคับว่าผู้ถูกร้องจงใจปกปิดไม่แสดงรายการไม่ได้

๗. ผู้ร้องมิได้ใช้บรรทัดฐานในการวินิจฉัยประเด็นข้อกฎหมายอย่างเดียวกันกับกรณีของนา หลีกภัย นายกรัฐมนตรี และนายบัญญัติ บรรทัดฐาน รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระท มหาดไทย ตามหลักความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ ในกรณีข้างต้นได้วินิจฉัย การจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ และพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญ ๙ นั้น หมายถึง ต้องเป็นการจงใจปกปิดเพื่อให้ได้ซึ่งประโยชน์หรือเสียประ หากไม่ต้องด้วยกรณีดังกล่าว ไม่ถือว่าจงใจปกปิดตามกฎหมาย เมื่อเทียบเคียงกรณีข้อเท็จจริง

ผู้ถูกร้องซึ่งมีลักษณะแห่งคดีอย่างเดียวกัน จะต้องวินิจฉัยอย่างเดียวกัน เพราะการบกพร่องในการแสดงรายการ มิได้ทำให้ผู้ถูกร้องหรือบุคคลใดได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์อย่างใด เนื่องจากเป็นทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริต จากการประกอบธุรกิจตามปกติ ก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้ามาดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา

๘. ผู้ถูกร้องไม่เห็นด้วยในประเด็นปัญหาข้อเท็จจริง ที่ผู้ร้องวินิจฉัยในประเด็นกรณีเงินฝาก และที่ดินของผู้ถูกร้องและคู่สมรส กล่าวคือ

กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจที่มีธุรกิจในและต่างประเทศมีบริษัทที่จะต้องดูแลหลายบริษัท เพื่อความสะดวกผู้ถูกร้องจะเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์หลายบัญชี แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์กับธนาคารและความสะดวกทางธุรกิจ บัญชีเงินฝากทั้ง ๕ บัญชี ที่ตรวจพบนั้น ถือว่า เป็นจำนวนไม่มาก เมื่อเทียบกับธุรกิจของผู้ถูกร้อง นอกจากนี้บัญชีแทบจะไม่เคลื่อนไหว แสดงว่า เป็นการเปิดบัญชีเพื่อช่วยเหลือธนาคารในการเพิ่มยอดเงินฝาก มิใช่เปิดบัญชีหมุนเวียนกับธุรกิจโดยตรง ดังนั้น จึงไม่ใช่เป็นเรื่องที่จงใจหลีกเลี่ยงกฎหมายนี้ แต่อาจเป็นการปลั่งผลที่สามารถแก้ไขให้ถูกต้องได้และผู้ถูกร้องดำเนินการแก้ไขแล้ว

จากคำวินิจฉัยของผู้ร้องที่นำจำนวนเงินที่แจ้ง และไม่ได้แจ้งมาเปรียบเทียบกันแล้ว วินิจฉัยว่าเป็นการปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ไม่ชอบด้วยเหตุผล เพราะการจงใจและปกปิดหรือไม่นั้น จะต้องดูข้อเท็จจริงประกอบกับพฤติการณ์อื่น ๆ จึงเป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผลและไม่เป็นธรรมแก่ผู้ถูกร้อง นอกจากนี้ มีบัญชีกระแสรายวัน ๔ บัญชี ใน ๕ บัญชี ที่ตรวจพบ ซึ่งไม่มียอดเงินเคลื่อนไหวทั้งก่อนและหลังที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ๓ บัญชี อีกทั้งยอดเงินมีจำนวนน้อย ส่วนอีก ๑ บัญชี ที่มีการเคลื่อนไหวก็เป็นเชิงธุรกิจเท่านั้น

สำหรับตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ สินเอเชีย จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๕๗๒๘๐๐๐๑๔๗ ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๕๐ มีเงินจำนวนไม่มาก อีกทั้งผู้ถูกร้องจำไม่ได้ว่ามีตัวสัญญาใช้เงินฉบับดังกล่าว เพราะไม่ได้เป็นผู้เก็บรักษา

กรณีเงินฝากของคู่สมรส การที่ผู้ร้องวินิจฉัยโดยอ้างเหตุความเป็นสามีภรรยาว่าสามีย่อมรับรู้การกระทำของคู่สมรส ย่อมเป็นข้อสันนิษฐานที่ไม่ชอบด้วยหลักการรับฟังพยานหลักฐานของการแสดงเจตนา เพราะความผิดฐานจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ต้องอาศัยเจตนาในการกระทำของผู้ถูกร้อง ซึ่งเป็นเจตนาพิเศษเหนือเจตนาการกระทำธรรมดาด้วย กล่าวคือ ล่วงรู้อย่างเดียวไม่พอ ต้องจงใจหรือปกปิดด้วย เนื่องจากผลที่เป็นการตัดสิทธิการดำรงตำแหน่งทางการเมือง เป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนที่ทุกคนพึงมี จึงต้องพิจารณาการกระทำของแต่ละบุคคล เพราะไม่มีใครล่วงรู้ถึงเจตนาของแต่ละบุคคลได้ แม้จะเป็นสามี

กรรยากันก็ตาม ผู้ถูกร้องจึงไม่อาจล่วงรู้ถึงทรัพย์สินของกลุ่มสมรสได้ เป็นเรื่องที่เหนือวิสัยหากผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะแจ้งให้ทราบ เพราะเป็นบัญชีส่วนตัวของกลุ่มสมรส ซึ่งไม่มีความเคลื่อนไหว ๑๖ : มีการเคลื่อนไหวอยู่บ้าง ๕ บัญชี และเคลื่อนไหวเล็กน้อย ๑ บัญชี

นอกจากนี้ เงินฝากทั้ง ๒๓ บัญชี ผู้ถูกร้องไม่เคยเห็น และไม่มีส่วนร่วมในการเคลื่อนไหวเลย กลุ่มสมรสเป็นผู้ดำเนินการเอง ดังนั้น การกระทำของกลุ่มสมรสจะนำมาเป็นเหตุเพื่อลงผู้ถูกร้อง เป็นการไม่ชอบด้วยเหตุผล และไม่เป็นธรรม เช่นเดียวกับตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ ซึ่งของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ กรุงเทพธนกิจ จำกัด (มหาชน) เลขที่ ๐๑๒๘๓๐๘ และเป็นบริษัทเงินทุน คาเช่ ทรัสต์ จำกัด (ต่อมาได้เปลี่ยนเป็นบัตรเงินฝากของธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน)) กลุ่มสมรสมิได้นำมาให้ผู้ถูกร้องดู หรือบอกให้รู้ ซึ่งได้ปฏิบัติเช่นเดียวกับวิญญูชนน มิใช่เป็นเพียงเหตุสงสัยว่า ผู้ถูกร้องล่วงรู้ จึงต้องยกประโยชน์แห่งความสงสัยให้แก่ผู้ถูกร้อง

กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง คำวินิจฉัยของผู้ร้องที่ระบุข้อความไม่ตรงกับข้อความที่ผู้ถูกร้องทำให้แปลความหมายไปในทางลบต่อผู้ถูกร้องได้ว่า ผู้ถูกร้องทราบดีว่า ตนมีที่ดินเป็นกรรมสิทธิ์อีกหลายหากพยายามแสดงรายการ ฯ ก็สามารถดำเนินการได้โดยไมยาก ทั้งที่ผู้ถูกร้องชี้แจงไปว่า “...จำไม่มีที่ดินดังกล่าว.. ทำให้ยื่นขาดไป” เนื่องจากผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิ คือ กลุ่มสมรส จึงไม่และจำไม่ได้ว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลง “มีชื่อของผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์”

นอกจากนี้ ที่ดินทั้ง ๕ แปลง ผู้ถูกร้องได้มาก่อนเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาการดำเนินการจดทะเบียนซื้อขายที่ดินทั้งหมดผู้ถูกร้องไม่เคยไปดำเนินการด้วยตนเอง แต่มอบให้บุคคลอื่นดำเนินการโดยตลอด ส่วนแปลงที่ ๕ ผู้ถูกร้องจดทะเบียนโอนกรรมสิทธิ์ขายให้แก่บริษัท ไทยฟิล์ม อินด์ จำกัด เมื่อวันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๓๑ ผู้ถูกร้องไม่ต้องแสดงทรัพย์สินที่ดินโฉนดแปลงนี้ เห็นกระบวนการตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ร้องยังมีความบกพร่อง อันนำไปสู่การวินิจฉัยที่เป็นผลร้ายผู้ถูกร้องที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจที่จะปกปิดข้อเท็จจริงเกี่ยวกับที่ดิน ๕ แปลง

กรณีที่ดินกลุ่มสมรส การดำเนินการเกี่ยวกับที่ดินต่างๆ ของครอบครัวของผู้ถูกร้องนั้น ผู้ดำเนินการคือกลุ่มสมรส รวมถึงการเก็บเอกสารสิทธิต่างๆ ด้วย เพราะผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรส มีบ้านอยู่ ๒ และมีที่ทำงานหลายแห่ง การเก็บเอกสารของกลุ่มสมรสจึงเก็บไว้หลายแห่ง ผู้ถูกร้องไม่เคยไปตรวจหรือรวบรวมเอกสารดังกล่าว ผู้ถูกร้องแจ้งต่อผู้ร้องได้ในส่วนที่ทราบ และที่กลุ่มสมรสแจ้งให้ผู้ถูกร้องเท่านั้น (๑๔ แปลง) ผู้ถูกร้องชี้แจงด้วยความสัตย์จริงตรงไปตรงมาการที่ผู้ร้องพิจารณาตามเอาที่ปรากฏแล้ววินิจฉัยว่า ไม่น่าเชื่อว่า ผู้ถูกร้องจะไม่ทราบว่า กลุ่มสมรสมีที่ดินจำนวนมาก ซึ่งเมื่อพิเค

จากข้อเท็จจริงเรื่องธุรกิจและการเงินของผู้ถูกร้องและคู่สมรสแล้วเห็นได้ว่า ต่างมีรายได้แยกต่างหาก ออกจากกันตามกฎหมายที่ดิน คู่สมรสสามารถซื้อได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอม ทำให้ผู้ถูกร้อง ไม่อาจล่วงรู้ได้ เว้นแต่เมื่อมีการขายหรือโอนกรรมสิทธิ์

นอกจากนี้ ที่ดิน ๒๑ แปลง ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาและเป็น ที่ดินที่ได้มาโดยการทำมาหาได้โดยสุจริต ไม่มีเหตุอันใดที่จะต้องปกปิดหรือไม่แจ้งผู้ร้องทราบอีกทั้ง ที่ดินทั้งหมดไม่มีการเคลื่อนไหวในทางนิติกรรม ไม่ทำให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์และทำให้รัฐเสียหาย เช่นเดียวกับที่ผู้ร้องเคยวินิจฉัยไว้ในกรณีเช่นนี้ว่า ไม่เป็นความผิดฐานจงใจหรือปกปิดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๘. การที่ผู้ร้องวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการ ฯ กรณีเข้ารับตำแหน่งด้วยข้อความ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนั้น ผู้ถูกร้องเห็นว่า การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง มิใช่เป็นการจงใจปิดบังข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เมื่อเทียบกรณีของพลตรี สนั่น จขรประศาสน์ ที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ เนื่องจากทรัพย์สินดังกล่าว ส่วนใหญ่ได้มาก่อนที่ผู้ถูกร้องจะเข้าดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา และไม่มีเอกสารฉบับใดเป็นเท็จ หรือ สร้างข้อเท็จจริงขึ้นมาใหม่ เพื่อให้ผู้ถูกร้องได้ประโยชน์ เป็นการไม่จงใจ จึงไม่ต้องด้วยหลักแห่งการจงใจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๑๐. ผู้ถูกร้องไม่เข้าใจวิธีการและการกรอกข้อความในแบบบัญชี ฯ เนื่องจากผู้ร้องมิได้แนะนำ วิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง อีกทั้งผู้ถูกร้องไม่ประสงค์ที่จะปฏิบัติผิดกฎหมาย เป็นเพียงความบกพร่อง ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการกรอกแบบบัญชี ฯ

๑๑. เหตุที่ผู้ถูกร้องมิได้แสดงรายการทรัพย์สินในส่วนที่ตกหล่นไปนั้น เนื่องจากผู้ถูกร้องหลงลืม ไปบ้าง ไม่ทราบว่าทรัพย์สินนั้นมีอยู่จริงในขณะยื่นบัญชี ฯ บ้าง และคู่สมรสไม่แจ้งให้ทราบบ้าง เห็นได้ว่า ผู้ถูกร้องไม่มีเหตุผลอันใดที่จะจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ อีกทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายจะต่อ เป็นกรณีที่ได้ประโยชน์จากทรัพย์สิน หรือการจงใจนั้นเป็นการปกปิดเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือประโยชน์ สำหรับตน หรือผู้อื่น หรือใช้อำนาจในตำแหน่งหน้าที่ในขณะที่ดินมีอยู่ สุจริต ถ้อยคำบ่งชี้หวล เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินดังกล่าว ดังนั้น กรณีของผู้ถูกร้อง จึงมิได้เป็นการจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือ จงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

จากเหตุผลดังกล่าวทั้งหมด ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำขอของผู้ร้อง และเพิกถอนมติของผู้ร้องในการประชุมครั้งที่ ๕๐/๒๕๕๓ เมื่อวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๓

LIRT

พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ยื่นคำแถลง
แก้ข้อกล่าวหา กรณีที่ผู้ถูกร้องกล่าวหาว่ามีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ดังนี้

พลโท สวัสดิ์ ออรุ่งโรจน์ ซึ่งแจ้งแก้ข้อกล่าวหา กรณีที่ถูกกล่าวหาว่า ยังเป็นกรรมการ
เดอะ เบสท์ เจเนอรัล คอมมูนิเคชั่น จำกัด ว่า ได้แสดงเจตนาลาออกเป็นหนังสือและดัด
ต่อกรรมการผู้มีอำนาจของบริษัทดังกล่าวแล้ว เมื่อวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐ แต่ห
ที่กรมทะเบียนการค้า กระทรวงพาณิชย์ ว่า พลโท สวัสดิ์ ฯ ยังเป็นกรรมการบริษัท ฯ นั้น เ
บริษัท ฯ ไม่ได้ไปจดทะเบียนการลาออก และถอนชื่อพลโท สวัสดิ์ ฯ ออกจากทะเบียนต่อกรม
การค้า กระทรวงพาณิชย์ เท่านั้น

คุณหญิงปรียา ฯ ซึ่งแจ้ง กรณีที่ถูกกล่าวหาว่า ยังเป็นกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำ
คุณหญิงปรียา ฯ ได้ยื่นหนังสือลาออกพร้อมคุณหญิงปรียา ฯ บอกกล่าวด้วยวาจาให้คุณหญิง
พูนศิริวงศ์ กรรมการผู้มีอำนาจทราบ คุณหญิงวนิดา ฯ ยืนยันว่า ได้รับแจ้งแล้ว ประมาณค
เมษายน ๒๕๕๒ และมอบให้คนอื่นไปถอนชื่อออกแล้ว นอกจากนี้ ในส่วนระยะเวลาตั้งแต่
กรรมการ (พ.ศ. ๒๕๓๕) จนถึงปัจจุบัน คุณหญิงปรียา ฯ ไม่เคยร่วมประชุมหรือทำกิจกร
ทั้งสิ้น ดังนั้น การที่คุณหญิงปรียา ฯ ได้บอกเลิกการเป็นกรรมการบริษัทด้วยการแสดงเจตนา
ทั้งด้วยหนังสือและวาจา ต่อคุณหญิงวนิดา ฯ ซึ่งเป็นกรรมการผู้มีอำนาจภายในสิบห้าวัน
ที่ได้รับเลือกเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ย่อมมีผลให้การเป็นกรรมการบริษัท ฯ ของคุณหญิง
ระงับทันที

การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า เมื่อวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๕๕๓ ขณะปฏิบัติหน้าที่กรรมการ
คุณหญิงปรียา ฯ ได้ลงลายมือชื่อในงบดุลในฐานะเป็นกรรมการและผู้ทำบัญชีของบริษัท เกษมว
ถือว่า คุณหญิงปรียา ฯ มีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น คุณหญิงปรียา ฯ
ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ ตั้งแต่วันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ และบริษัท ฯ ไปดำ
จดทะเบียนเปลี่ยนแปลงกรรมการบริษัท ฯ ต่อนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทกรุงเทพมหานคร กรม
การค้า กระทรวงพาณิชย์ โดยนายทะเบียนจดทะเบียนแก้ไขรายการทะเบียน และออกหนังสือรับ
เมื่อวันที่ ๕ เมษายน ๒๕๕๒ การลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ อยู่ในช่วงเวลาสิ
นับแต่วันที่ คุณหญิงปรียา ฯ ได้รับเลือกตั้งจากที่ประชุมวุฒิสภาให้เป็นกรรมการ ป.ป.ช. ในครา
วุฒิสภา ครั้งที่ ๑๗ (สมัยสามัญทั่วไป) เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๖ มีนาคม ๒๕๕๒

ส่วนที่ปรากฏว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ลงลายมือชื่อเป็นผู้ทำบัญชีของบริษัท ฯ ในเอกสารแบบนำส่งงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุน (แบบ ส.บ.ช. ๓) และลงชื่อในฐานะกรรมการบริษัท ฯ ในงบดุลงบกำไรขาดทุนและกำไรสะสมของบริษัท ฯ ในปี ๒๕๕๒ ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ยังคงเป็นกรรมการและเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ อยู่ หลังวันที่ได้รับโปรดเกล้า ฯ แต่งตั้งเป็นกรรมการ ป.ป.ช. จึงมีลักษณะต้องห้ามเป็นกรรมการ ป.ป.ช. นั้น คุณหญิงปรีญา ฯ อธิบายว่า การลงลายมือชื่อในฐานะผู้ทำบัญชีของบริษัท ฯ นั้น มิได้ทำในฐานะเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ เพราะคุณหญิงปรีญา ฯ สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีและปริญญาโทด้านเกษตรศาสตร์ ไม่มีความรู้ความสามารถทางด้านบัญชี ไม่เคยทำบัญชีและไม่สามารถจัดทำบัญชีและรับรองบัญชีของบริษัท ฯ อีกทั้งไม่เคยได้รับค่าจ้างและไม่เคยเป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ แต่เป็นการรับรองงบดุลและบัญชีกำไรขาดทุนในรอบปีตามแบบเท่านั้น และลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าวมาหลายปีแล้วก่อนลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ ในงบดุลปี ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๒ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ ผู้ทำบัญชีนำไปให้คุณหญิงปรีญา ฯ ลงลายมือชื่อเช่นเดิม โดยผู้ทำบัญชีชี้แจงว่า คุณหญิงปรีญา ฯ ได้ลาออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ แล้วตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวกัน คือ คุณหญิงปรีญา ฯ เป็นกรรมการบริษัท ฯ ระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๒ จนถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒ จึงสามารถรับรองงบดุลปี ๒๕๕๒ ได้ คุณหญิงปรีญา ฯ จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไป และการลงลายมือชื่อดังกล่าวก็มิได้ทำให้คุณหญิงปรีญา ฯ เป็นลูกจ้างของบริษัท ฯ เพราะไม่เคยได้รับค่าจ้าง ไม่เคยเป็นลูกจ้าง หรือรับค่าตอบแทนใดจากบริษัท ฯ เลย

นอกจากนี้ การลงลายมือชื่อในฐานะกรรมการบริษัท ฯ คู่กับคุณหญิงวนิดา ฯ ในงบดุลปี ๒๕๕๒ ก็เช่นเดียวกัน เนื่องจากคุณหญิงปรีญา ฯ เป็นกรรมการบริษัท ฯ ในช่วงเวลาที่คาบเกี่ยวกันนั้น การลงลายมือชื่อดังกล่าวมิได้ทำให้คุณหญิงปรีญา ฯ กลับมามีฐานะเป็นกรรมการของบริษัทอีก เพราะได้จดทะเบียนถอนชื่อคุณหญิงปรีญา ฯ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท ฯ แล้ว ตั้งแต่เดือนเมษายน ๒๕๕๒ และมีได้มีการประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเพื่อตั้งคุณหญิงปรีญา ฯ เป็นกรรมการบริษัทอีก อีกทั้งมิได้นำความไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ และมาตรา ๑๑๕๓

ทางพิจารณาผู้ร้องนำสืบ สรุปได้ว่า

๑. การยื่นบัญชี ฯ ของผู้ถูกร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง เป็นการยื่นตามรัฐธรรมนูญแล้ว
๒. กรณีของผู้ถูกร้อง ยังอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กล่าวคือ แม้ว่าผู้ถูกร้องจะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว ก็จะมีผลห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

LIRT

๓. กรณีการมีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ผู้ร้องยื่นยันคำแถลงของ พลโท ออรุ่งโรจน์ และคุณหญิงปรียา เกษมสันต์ ณ อยุธยา ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าคุณหญิงปลงลายมือชื่อในเอกสารดังกล่าว เพราะเป็นช่วงเวลาคาบเกี่ยวของงบดุลปี ๒๕๕๒ (ดำรงตำแหน่งกรรมการ ๑ เดือนมกราคม ถึงต้นเดือนเมษายน ๒๕๕๒) ทั้งนี้ การพิจารณาว่า เป็นลูกจ้างฯ ต้องพิจารณาจากคำนิยามตามกฎหมายว่าด้วยลูกจ้าง ซึ่งคุณหญิงปรียา ๑ ไม่เคยเป็นลูกจ้าง ไม่เคยค่าจ้างจากบริษัท ๑ อีกทั้งการกลับมาเป็นกรรมการบริษัท ภายหลังจากที่กรมทะเบียนการค้าการออกไปแล้ว ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ และมาตรา ๑๑๕๗ บัญญัติการเป็นกรรมการนั้นต้องให้ที่ประชุมใหญ่ตั้ง และนำไปจดทะเบียนภายในสิบส่วนในวันที่มีมติเลือกคุณหญิงปรียา ๑ จึงเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน

ผู้ถูกร้องนำสืบ สรุปได้ว่า

ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจและนักอุตสาหกรรม ดำเนินธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศ สร้างชื่อเสียงให้ประเทศไทย รวมทั้งมีเงินลงทุนทั้งหมดในธุรกิจอุตสาหกรรม ประมาณ ๓๐,๐๐๐ ล้านบาท ได้รับเกียรติให้ดำรงตำแหน่งประธานกรรมการและผู้อำนวยการใหญ่หลายบริษัท

ภายหลังที่ผู้ถูกร้องมีหนังสือชี้แจงต่อเจ้าหน้าที่สำนักงาน ป.ป.ช. แล้ว ก็ไม่ได้รับการแต่อย่างใด จนกระทั่งทราบข่าวจากสื่อมวลชนว่า ผู้ร้องมีคำวินิจฉัยว่า ผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ๑ โดปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ และผู้ร้องไม่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกร้องนำพยานหลักฐานต่างๆ ใด ดังเช่นกรณีบุคคลอื่นที่ผู้ร้องเปิดโอกาสให้มาชี้แจง ซึ่งผู้ถูกร้องเห็นว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพิจารณาของผู้ถูกร้อง กล่าวคือ สัดส่วนของจำนวนทรัพย์สิน (บัญชีเงินฝาก) ที่ไม่ได้แจ้ง กับยอดรวมทรัพย์สินจำนวนน้อย อีกทั้งไม่มีการเคลื่อนไหวในทรัพย์สินนั้น ถึงแม้ผู้ถูกร้องไม่ยื่น ผู้ร้องก็สามารถตรวจความมีอยู่จริงของทรัพย์สินเหล่านั้นได้ ผู้ถูกร้องไม่มีเจตนาที่จะจงใจปกปิด เพราะทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องได้มาก่อนที่จะเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่มีใครได้หรือเสียประโยชน์ ส่วนสาเหตุที่ผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ๑ นั้น เพราะบางส่วนจำไม่ได้ว่ามีทรัพย์สินนั้นอยู่ บางส่วนเพราะคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่บอก ทั้งนี้ ผู้ถูกร้อง เป็นคนกลัวภรรยา จึงไม่สามารถเก็บเอาความจริงจากคู่สมรสมาแสดง เมื่อคู่สมรสบอกว่า มีทรัพย์สินเท่าไร ก็ต้องยื่นตามที่บอก เพราะคู่สมรสเป็นผู้เก็บเอกสารหลักฐานที่ผู้ถูกร้องได้แจ้งให้คู่สมรสทราบตั้งแต่ต้นแล้วว่า การยื่นบัญชี ๑ อาจเป็นเหตุให้ผู้ถูกร้องถูกตัดทางการเมืองได้ คู่สมรสก็ไม่ห่วง เพราะไม่สนใจการเมือง สนใจแต่ความมั่นคงของครอบครัวมากกว่า นอกจากนี้ บางส่วนก็รวบรวมไม่ทันในขณะที่ยื่นบัญชี ๑ เนื่องจากระยะเวลากระชั้นชิด

นางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้องเบิกความว่า ตนมีอาชีพเป็นแม่บ้าน ช่วยงานผู้ถูกร้อง เป็นบางครั้งในการรับรองแขก เป็นกรรมการบริษัทแต่ก็ไม่ค่อยได้ทำงาน เพราะใช้เวลาส่วนใหญ่ดูแลบุตร ในช่วงการแสดงบัญชี ฯ นางสุวิมล ฯ พยายามหาหลักฐานให้ครบ แต่ก็ไม่พบบางส่วนนางสุวิมล ฯ ไม่บอกให้ผู้ถูกร้องทราบเกี่ยวกับรายการทรัพย์สินดังกล่าว เนื่องจากมารดาสอน นางสุวิมล ฯ ว่า ความไม่แน่นอนในการใช้ชีวิตสมรสมีมาก ดังนั้น ให้ปกปิดทรัพย์สินของตนไว้ ไม่ต้องบอกให้ผู้สมรสรู้ เพื่ออนาคตของลูกๆ เพราะหากผู้ถูกร้องทราบว่า นางสุวิมล ฯ มีทรัพย์สินก็จะมามีไปลงทุน ซึ่งมีความเสี่ยง อีกทั้งบัญชีเงินฝากทั้ง ๒๓ บัญชีที่ไม่ได้แจ้งนั้น สิมไปบ้าง ทั้งหมดบัญชีที่ไม่เคยไปปรับยอดดอกเบี้ยเป็นเวลาสิบปีแล้ว และนางสุวิมล ฯ เป็นผู้เก็บหลักฐานเกี่ยวกับโฉนดที่ดินของผู้ถูกร้องไว้ทั้งหมด

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยมีว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

๒. ถ้าผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องจะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปี ตั้งแต่เมื่อใด

ข้อเท็จจริงจากการนำสืบของผู้ร้องและผู้ถูกร้องฟังได้ว่า

มีทรัพย์สินที่ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงไว้ในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ที่ยื่นต่อผู้ร้อง กรณีเข้ารับตำแหน่ง คือ

๑. ทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง ประกอบด้วย เงินฝาก ๕ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๑ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๒๖,๘๘๕,๒๕๐.๕๕ บาท ที่ดิน ๕ แปลง รวมเนื้อที่ ๗๑ ไร่ ๑๐ $\frac{๔}{๑๐}$ ตารางวา และรถยนต์ ๓ คัน

๒. ทรัพย์สินของกลุ่มสมรส ประกอบด้วย เงินฝาก ๒๓ บัญชี และตัวสัญญาใช้เงิน ๒ ฉบับ รวมเป็นเงิน ๓๕๐,๓๕๘,๕๗๕.๕๘ บาท ที่ดิน ๒๑ แปลง รวมเนื้อที่ ๑๗๒ ไร่ ๑ งาน ๘๕ ตารางวา และบ้านพักอาศัย ๑ หลัง

๓. ทรัพย์สินของบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ประกอบด้วย เงินฝาก ๑ บัญชี จำนวนเงิน ๒๐๐,๕๘๕.๘๕ และที่ดิน ๒ แปลง รวมเนื้อที่ ๑ ไร่ ๑ งาน ๕๖ ตารางวา

ผู้ถูกร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้อง รวม ๕ ข้อ คือ

LIRT

๑. การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ของผู้ถูกร้องดังกล่าวไม่ใช่การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามพระบัญญัติการแสดงทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๖๑

๒. กรณีของผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เนื่องจากมาตรา ๒๖๖ เป็นบทบัญญัติให้ใช้เฉพาะกับผู้ที่ยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้น แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง

๓. กรรมการ ป.ป.ช. บางคน (คุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา) มีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. ทำให้หมดคุณสมบัติของกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

๔. คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ไม่อาจนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๖๕ มาตรา ๑๕ มาใช้ได้ เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติรองรับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในขณะปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง (๑) บัญญัติมิให้นำพระราชบัญญัตินี้บังคับแก่องค์กรที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ

๕. ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ ยังคงมีผลบังคับใช้ต่อไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๑๓๐ เนื่องจากไม่ขัดหรือแย้งต่อพระราชบัญญัติดังกล่าว

๖. ผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ ข้อ ๒๐ กล่าวคือ ไม่ให้โอกาสผู้ถูกร้องนำพยานหลักฐานมาชี้แจงต่อผู้ร้อง

๗. ผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติหน้าที่ ฯ ข้อ ๒๒ ที่ไม่ดำเนินการยื่นคำร้องให้คณะกรรมการวินัยภายในสามสิบวัน แต่กลับยื่นคำร้องเมื่อพ้นกำหนดไปแล้วสามวันจึงต้องถือว่ายื่นฟ้องเมื่อขาดอายุความ

๘. การจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หลบปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ นั้น ผู้ถูกร้องจะต้องรู้ถึงข้อเท็จจริงในขณะที่ยื่นบัญชี ฯ แต่จากการสืบพยานของผู้ถูกร้องปรากฏชัดแจ้งว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะแจ้งทรัพย์สินของผู้ถูกร้อง และของคู่สมรสที่อยู่ในความครอบครองของคู่สมรสให้ผู้ถูกร้องทราบ ประกอบกับระยะเวลากระชั้นชิดมาก ทำให้ไม่มีเวลาในการตรวจสอบ ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบว่า ยังมีทรัพย์สินที่ยังไม่แจ้ง และผู้ถูกร้องไม่มีความจำเป็นต้องปกปิดทรัพย์สินแต่อย่างใด เพราะเป็นทรัพย์สินที่สามารถตรวจสอบได้อยู่แล้ว กรณีจึงไม่อาจรับฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๕. เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนุญ มาตรา ๒๕๕ ต้องการมุ่งขจัดผู้ทุจริตในการบริหารบ้านเมือง การถอดถอนออกจากตำแหน่ง และมีได้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปี จึงสมควรใช้กับ ผู้ใช้อำนาจหน้าที่โดยทุจริต ซึ่งผู้ร้องได้วางหลักการใช้มาตรา ๒๕๕ ว่า การไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ถ้าไม่ได้ทำให้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ก็มีใช้การจงใจยื่นบัญชี ฯ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ที่ควรแจ้งให้ทราบ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้จงใจยื่นบัญชี ฯ อันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ฯ เพราะการกระทำของผู้ถูกร้องไม่ได้ทำให้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

พิจารณาแล้วผู้ร้องยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามมาตรา ๒๕๑ แต่มิได้ปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ จึงจะต้องถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลา ๕ ปี ตามมาตรา ๒๕๕

ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองดังต่อไปนี้ มีหน้าที่ ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ทุกครั้งที่เข้ารับตำแหน่งหรือพ้นจากตำแหน่ง

- (๑) นายกรัฐมนตรี
- (๒) รัฐมนตรี
- (๓) สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- (๔) สมาชิกวุฒิสภา
- (๕) ข้าราชการการเมืองอื่น
- (๖) ผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นตามที่กฎหมายบัญญัติ

บัญชีตามวรรคหนึ่งให้ยื่นพร้อมเอกสารประกอบซึ่งเป็นสำเนาหลักฐานที่พิสูจน์ความมียุ่จริง ของทรัพย์สินและหนี้สินดังกล่าว รวมทั้งสำเนาแบบแสดงรายการภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในรอบปีภาษี ที่ผ่านมา โดยผู้ยื่นจะต้องลงลายมือชื่อรับรองความถูกต้องกำกับไว้ในบัญชีและสำเนาหลักฐานที่ยื่นไว้ ทุกหน้าด้วย”

มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ตามมาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลา ดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

(๓) ในกรณีที่บุคคลตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดก ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือวันที่ตรวจพบว่ามีกระทำความดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญทั้งสามมาตราดังกล่าว ผู้ถูกร้องซึ่งเป็นสมาชิกวุฒิสมาชิก มาตรา ๒๕๑ (๔) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. รวม ๓ ครั้ง ตามมาตรา ๒๕๒ คือ

๑. ในกรณีที่เข้ารับตำแหน่ง ต้องยื่นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
๒. ในกรณีพ้นจากตำแหน่ง ต้องยื่นภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง และ
๓. มีหน้าที่ต้องยื่นอีกครั้งหนึ่งภายใน ๓๐ วันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งมาแล้ว ๑ ปี

หากผู้ถูกร้องไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ผู้ถูกร้องจะต้องพ้นจากตำแหน่งและถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๕๕

ผู้ร้องนำสืบว่าผู้ถูกร้องยื่นบัญชี ฯ ในกรณีเข้ารับตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาภายในกำหนด แต่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ไม่ครบตามที่มีอยู่จริง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รายการของผู้ถูกร้อง ๕ บัญชี ตั๋วสัญญาใช้เงินของผู้ถูกร้อง ๑ ฉบับ และที่ดินของผู้ถูกร้อง ๕ รายการเงินฝากของคู่สมรส ๒๓ บัญชี ตั๋วสัญญาใช้เงินของคู่สมรส ๒ ฉบับ และที่ดินของ ๒๑ แปลง โดยผู้ถูกร้องมีเจตนาไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ฯ ดังกล่าวในบัญชีที่ยื่นต่อผู้ร้อง ซึ่งผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

ผู้ถูกร้องนำสืบว่า ผู้ถูกร้องเป็นนักธุรกิจมีธุรกิจทั้งในประเทศและต่างประเทศที่จะต้องดูแลหลายบริษัท และเพื่อความสะดวกในการดำเนินการทางธุรกิจ ผู้ถูกร้องจึงเปิดบัญชีเงินฝากไว้หลายบัญชี แต่จะไม่ใช้ทุกบัญชี ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับระดับความสัมพันธ์กับธนาคารและความสะดวกทางธุรกิจ เมื่อรัฐธรรมนูญกำหนดให้ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๕ ผู้ถูกร้องได้แสดงจำนวนเงินและบัญชีเงินฝากที่ใช้ประจำและมีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากที่ไม่ได้แสดงไว้ในบัญชี ๕ ซึ่งจะมียอดส่วนน้อยมาก ส่วนที่ดินที่ไม่ได้ยื่น ๕ แปลง นั้น ผู้ดำเนินการและเก็บเอกสารสิทธิ คือ คู่สมรสของผู้ถูกร้อง ผู้ถูกร้องจึงไม่ทราบ และจำไม่ได้ว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลง มีชื่อผู้ถูกร้องเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ และในขณะรวบรวมทรัพย์สิน ผู้ถูกร้องไม่พบเอกสารสิทธิในที่ดินทั้ง ๕ แปลง อีกทั้งคู่สมรสของผู้ถูกร้องก็มิได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบ ผู้ถูกร้องจึงไม่ได้แจ้งที่ดินดังกล่าว

ในส่วนทรัพย์สินของคู่สมรสที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นแสดงในบัญชี ๕ นั้น เนื่องจากผู้ถูกร้องเป็นคนกลัวภรรยา เมื่อได้บอกให้คู่สมรสรวบรวมรายการทรัพย์สินเพื่อยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๕ คู่สมรสบอกว่ามีทรัพย์สินเท่าใด ผู้ถูกร้องก็จำเป็นต้องเชื่อและแสดงไว้ในบัญชีตามนั้น

ส่วนนางสุวิมล มหากิจศิริ คู่สมรสของผู้ถูกร้องเบิกความว่า คู่สมรสของผู้ถูกร้องสำเร็จการศึกษาชั้นอนุปริญญาด้านธุรกิจจากวิทยาลัยในประเทศสหรัฐอเมริกา มารดาสั่งสอนว่าไม่ควรเชื่อผู้ชายเต็มที่ และควรเก็บทรัพย์สินสมบัติไว้ส่วนหนึ่งไม่ต้องบอกให้สามีรู้ ดังนั้น ตนจึงต้องเก็บรวบรวมทรัพย์สินไว้เป็นส่วนตัว ไม่ได้แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบเพราะเกรงว่า ถ้าผู้ถูกร้องทราบ จะขอยืมทรัพย์สินดังกล่าวไปใช้หรือทำธุรกิจจนหมด ซึ่งอาจประสบปัญหาทางธุรกิจเป็นเหตุให้ไม่เหลือทรัพย์สินได้ ดังนั้น ตนจึงได้ปิดบังเรื่องดังกล่าว ไม่แจ้งให้ผู้ถูกร้องทราบทั้งหมด

พิเคราะห์แล้ว เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าขณะผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้แสดงทรัพย์สินในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๕ ที่ยื่นต่อผู้ร้องมีทรัพย์สินที่ไม่ได้แสดงในบัญชี ๕ จริงตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง ปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยมีเพียงว่าผู้ถูกร้องจงใจยื่นบัญชี ๕ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ หรือไม่ ซึ่งจะได้ทำการวินิจฉัยเป็นกรณี ๆ ไป

กรณีเงินฝากของผู้ถูกร้อง เป็นที่ทราบดีว่าในการเปิดบัญชีกับธนาคารผู้ขอเปิดบัญชีจะต้องลงลายมือชื่อในแบบลายมือชื่อผู้เปิดบัญชีไว้กับธนาคารเพื่อประโยชน์ในการเบิกถอน ผู้ถูกร้องเปิดบัญชีกับธนาคารต่าง ๆ รวม ๑๐ บัญชี ดังนั้น ผู้ถูกร้องต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มของธนาคารต่าง ๆ ไม่ต่ำกว่า ๑๐ ครั้ง ตามวันเวลาที่ขอเปิดบัญชีที่ต่างกัน ดังนั้น ผู้ถูกร้องย่อมทราบดีว่า ตนมีบัญชีเงินฝากในธนาคารต่าง ๆ มากกว่าหนึ่งบัญชีแน่นอน รวมทั้งบัญชีเงินฝากเหล่านี้หลายบัญชีมีการฝากเข้าและถอนออกหลายครั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งบัญชีเงินฝากกระแสรายวันนั้น ธนาคารจะต้องแจ้งรายการ

เคลื่อนไหวของบัญชีสรุปยอดประจำเดือนให้แก่ผู้ถูกร้องทราบทุกเดือน การที่ผู้ถูกร้องแสดงเงินฝากในธนาคารในบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ เพียงบัญชีเดียว ทั้ง ๆ ที่ผู้ถูกร้องดีว่า ตนมีบัญชีเงินฝากมากกว่าหนึ่งบัญชี และเป็นบัญชีที่มีเงินฝากเป็นจำนวนมาก จึงฟังได้ว่าผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีเงินฝากทั้ง ๕ บัญชีจริง

กรณีที่ดินของผู้ถูกร้อง ปรากฏหลักฐานว่าที่ดินทั้ง ๕ แปลงของผู้ถูกร้องได้มาโดย จึงต้องมีชำระเงินค่าที่ดิน ดังนั้น ผู้ถูกร้องย่อมทราบว่า ตนมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินด้วย การที่ผู้ถูกร้องแสดงในบัญชี ฯ ว่า ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเลย จึงไม่มีเหตุผลที่จะรับฟังได้

กรณีบัญชีเงินฝากและที่ดินของกลุ่มสมรส ทั้งผู้ถูกร้องและกลุ่มสมรสประกอบธุรกิจมีหุ้นอยู่ในบริษัทต่างๆ เช่น บริษัท กาแฟผองไทย จำกัด บริษัท พีเอ็มกรุ๊ป จำกัด บริษัท รคอฟฟี่ โปรดักท์ จำกัด บริษัท ไทยน็อคซ์ สตีล จำกัด บริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี (มหาชน) และบริษัท ไทยฟิล์ม อินดัสตรี จำกัด และจากคำเบิกความของผู้ถูกร้องว่า ผู้เป็นกรรมการ ซึ่งถือหุ้นรายใหญ่ในทุกบริษัท และได้แจ้งไว้ในบัญชี ฯ ว่า กลุ่มสมรสเป็นกรรมการในบริษัท ไทยคอปเปอร์ อินดัสตรี จำกัด (มหาชน) และบริษัท ไทยน็อคซ์ สตีล จำกัด โดยข้อเท็จจริงดังกล่าว ผู้ถูกร้องในฐานะที่ดำเนินธุรกิจมาเป็นเวลานานและเป็นผู้ถือหุ้นใหญ่ในต่างๆ ย่อมคำนวณได้ว่า กลุ่มสมรสควรจะได้รับประโยชน์ค่าตอบแทนต่างๆ จากบริษัทเท่าใด การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่ทราบจำนวนเงินในบัญชีเงินฝากของกลุ่มสมรสของตน ซึ่งมีจำนวนเกือบสี่ร้อยล้านบาททั้งที่ดินมหาศาลของกลุ่มสมรสจำนวนถึง ๒๑ แปลง จึงรับฟังไม่ได้

นอกจากนั้น หากยินยอมให้ผู้ถูกร้องอ้างว่าไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับทรัพย์สินของคู่มาเป็นข้อแก้ตัว เนื่องจากกลุ่มสมรสไม่บอกและตนเองไม่สนใจที่จะรับรู้ได้แล้ว ย่อมจะทำให้การตรวจความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ตามรัฐธรรมนูญ ตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ เป็นอันไร้ผลโดยสิ้นเชิง

สำหรับประเด็นที่ผู้ถูกร้องหยิบยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้รวม ๕ ข้อ นั้น เห็นว่า

ข้อที่ ๑ ผู้ถูกร้องอ้างว่า การยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ฯ ของผู้ไม่ใช้การยื่นบัญชี ฯ ตามรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน แต่เป็นการยื่นบัญชี ฯ ตามพระราชบัญญัติกาทรัพย์สินและหนี้สินของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ นั้น

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภา ตั้งแต่วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๐ ต่อมาเมื่อวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๔๐ มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรพุทธศักราช ๒๕๔๐ โดยรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้รั้ง
ทุกครั้งที่ได้รับตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่ง และมาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า ในกรณีที่เป็นกรเข้า
ตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง ในกรณีการยื่นบัญชี ๑ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง
ของสมาชิกวุฒิสภาที่ดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ จะถือว่าเข้ารับตำแหน่งในวัน
เพราะสมาชิกวุฒิสภาเหล่านี้เข้าดำรงตำแหน่งก่อนประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ซึ่งมาตรา ๓๑
บัญญัติให้สมาชิกวุฒิสภาซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันประกาศใช้รัฐธรรมนูญคงเป็นสมาชิกวุฒิส
ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ ย่อมหมายความว่า สมาชิกวุฒิสภาที่มาจากการแต่งตั้งตามรัฐธรรมนูญ
ฉบับเดิมย่อมสิ้นสภาพไป แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้บัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลมาตรา ๓๑๕ ว่า ให้สมา
ชิกวุฒิสภาเดิมยังคงความเป็นสมาชิกวุฒิสภาต่อไป จึงต้องถือว่าสมาชิกวุฒิสภาเหล่านี้เข้ารับตำแหน่ง
ตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ตั้งแต่วันที่ประกาศใช้รัฐธรรมนูญ คือวันที่ ๑๑ ตุลาคม ๒๕๕๐

ดังนั้น การที่ผู้ถูกร้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ของตน คู่สมรส แ
บุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ กรณีเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ ถือได้ว่า ผู้ถูกร
ยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญแล้ว เพราะผู้ถูกร้องยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญประกาศ

ข้อที่ ๒ การที่ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ถูกร้องไม่อยู่ในบังคับของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ เพ
มาตรา ๒๕๕ เป็นบทบัญญัติให้ใช้เฉพาะกับผู้ที่ยังคงดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้นแต่ผู้ถูกร
พ้นจากตำแหน่งแล้ว

ผู้ถูกร้องอ้างว่า มาตรา ๒๕๕ ใช้คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด” จึงไม่ยื่นบ
แสดงทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ให้ผู้นั้น “พ้นจากตำแหน่ง” และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่ง
ทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง ดังนั้นเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญมาตร
คือ ใช้บังคับเฉพาะผู้ที่ยัง “ดำรงตำแหน่ง” อยู่เท่านั้น โดยให้มีโทษในกรณีไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒
คือ ไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ
ให้ได้รับโทษ คือ “ให้พ้นจากตำแหน่ง” โดยมีได้มุ่งหมายถึงบุคคลที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองไป
เพราะไม่มีตำแหน่งที่จะให้พ้นอีก ดังนั้น เมื่อมาตรา ๒๕๕ เป็นบทลงโทษจึงต้องแปลความโดยเคร่งคร
มิได้หมายความว่าขยายไปถึง “ผู้ที่พ้นจากตำแหน่ง” ไปแล้วด้วย

พิจารณาแล้วเห็นว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ บัญญัติถึงผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
มีตำแหน่งใดบ้างที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ๑ ส่วนมาตรา ๒๕๒ บัญญัติ
ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ตามมาตรา ๒๕๑ จะต้องยื่นบัญชี ๑ เมื่อใดบ้าง คือ อนุ (๑) ยื่นเมื่อเข้า
ตำแหน่ง อนุ (๒) ยื่นเมื่อพ้นจากตำแหน่ง และอนุ (๓) ในกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่งได้ยื่นบัญชีไว้

ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ก็เป็นหน้าที่ของทนาย
ผู้จัดการมรดกที่จะเป็นผู้ยื่นบัญชี ฯ ดังนั้นจะเห็นได้ว่าตามมาตรา ๒๕๒ (๒) และ (๓)
เป็นกรณีที่ใช้กับผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้วเท่านั้น เพราะอนุ (๒) ใช้คำว่า “ในกรณีที่เป็นการ
ตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง” และอนุ (๓) ในกรณีผู้ดำรงต
ถึงแก่ความตายให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกเป็นผู้ยื่น ทั้งสองกรณีเป็นกรณีที่ผู้ดำรงตำแหน่ง
ตำแหน่งแล้ว นอกจากนั้น มาตรา ๒๕๒ วรรคสอง ยังบัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่ง..... น
ต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกค
ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย” จึงเป็นที่ชัด
ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๑ นอกจากจะต้องยื่นบัญชี ฯ ขณะดำรงตำแหน่ง
มาตรา ๒๕๒ (๑) แล้ว ยังจะต้องยื่นบัญชี ฯ อีก ๒ ครั้ง หลังจากพ้นจากตำแหน่งแล้ว ตามอนุ
(๓) และเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีตามวรรคสอง ของมาตรา ๒๕๒ ด้วย

การที่มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ย
แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน..... หรือจงใจยื่นบัญชี..... ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ
ปกปิดข้อเท็จจริง.....” คำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ในมาตรานี้หมายถึงผู้ดำรงต
ทางการเมืองตามมาตรา ๒๕๑ ซึ่งมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ และหมายรวมถึง
ดังกล่าวที่พ้นจากตำแหน่งแล้วด้วย

การที่ผู้ถูกร้องโต้แย้งว่าคำว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง” ตามมาตรา ๒๕๕ หมายค
เฉพาะผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้น โดยให้เหตุผลว่าถ้ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ต้อง
หมายรวมถึงผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองด้วย ก็ต้องระบุในมาตรา ๒๕๕ ให้ชัดเจนคือต้องใ
“ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองรวมทั้งผู้พ้นจากตำแหน่งทางการเมืองด้วย” เมื่อรัฐธรรมนูญมี
“รวมทั้งผู้ที่พ้นจากตำแหน่งทางการเมือง” ก็ต้องถือว่ามาตรา ๒๕๕ ไม่ต้องการคลุมถึง “ผู้ที่
ตำแหน่งทางการเมืองแล้ว” นั้น เห็นว่ารัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันเป็นรัฐธรรมนูญที่ต้องการ
ระบอบการเมืองของประเทศ มีเจตนารมณ์ให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีความซื่อสัตย์และ
กับประชาชน โปร่งใส และไม่อาศัยตำแหน่งหน้าที่กระทำการโดยทุจริตหรือแสวงหาผลประโยชน์อัน
ด้วยกฎหมาย และเพื่อตรวจสอบว่าขณะดำรงตำแหน่งมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ จึงได้
หมวด ๑๐ ว่าด้วย “การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ” และส่วนที่ ๑ ว่าด้วย “การแสดงบัญชีร
ทรัพย์สินและหนี้สิน” ซึ่งรัฐธรรมนูญบัญญัติในส่วนที่ ๑ ว่าด้วย “การแสดงบัญชีรายการ
และหนี้สิน” นี้เพียง ๖ มาตรา คือ มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ โดยมาตรา ๒๕๑ กั

LIRT

ตำแหน่งของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองว่ามีใครบ้างที่มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช.

มาตรา ๒๕๒ กำหนดเวลาที่ต้องยื่นบัญชี ฯ คือ ขณะเข้ารับตำแหน่ง พ้นจากตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่งแล้ว ๑ ปี

มาตรา ๒๕๓ กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบความถูกต้องและความมีอยู่จริงของทรัพย์สินและหนี้สินที่ยื่น

มาตรา ๒๕๔ กำหนดกรณีที่ปรากฏว่าผู้ดำรงตำแหน่งผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีกับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้นั้น ต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกตินั้นตกเป็นของแผ่นดิน

มาตรา ๒๕๕ กำหนดให้ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ แล้วจงใจไม่ยื่น ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใด ๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

มาตรา ๒๕๖ กำหนดให้บทบัญญัติเหล่านี้ใช้บังคับกับเจ้าหน้าที่อื่นของรัฐตามที่บัญญัติในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตด้วย

จะเห็นได้ว่าถ้าเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ต้องการให้ใช้บังคับเฉพาะนักการเมืองขณะดำรงตำแหน่งทางการเมืองอยู่เท่านั้นจริงตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนที่ ๑ เรื่อง “การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน” ตั้งแต่มาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ ก็จะไม่มีผลใช้บังคับได้ เพราะถ้ามาตรา ๒๕๕ มิได้บังคับกับผู้ที่พ้นจากตำแหน่งแล้ว ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๑ ทุกคนไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ ที่กำหนดให้ยื่นบัญชี ขณะเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง หากจะยื่นก็ไม่จำเป็นต้องแสดงทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงก็ไ้ เพราะเมื่อพ้นจากตำแหน่งแล้วก็เป็นผู้ที่ไม่ถูกบังคับโดยมาตรา ๒๕๕ คือไม่ยื่นก็ไม่ผิด

บทบัญญัติในส่วนที่ ๑ เรื่อง “การแสดงบัญชีรายการทรัพย์สินและหนี้สิน” นี้มีเจตนาที่จะตรวจสอบว่าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้ใช้ตำแหน่งหน้าที่ในขณะดำรงตำแหน่งแสวงหาผลประโยชน์อันมิชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ หากปรากฏว่าผู้ใดมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติในระหว่างดำรงตำแหน่งก็ให้ประธานกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินคดีกับผู้นั้นตามมาตรา ๒๕๔ คือส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเพื่อดำเนินคดีต่อศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเพื่อสั่งให้ทรัพย์สินที่เพิ่มขึ้นผิดปกติตกเป็นของแผ่นดิน ดังนั้น ถ้าผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีหน้าที่เพียงมาตรา ๒๕๒ (๑) ก็ยื่นบัญชี ฯ ขณะเข้ารับตำแหน่งเท่านั้น ไม่จำเป็นต้องยื่นบัญชี ฯ ตามมาตรา ๒๕๒ (๒) คือเมื่อพ้นจา

ตำแหน่งได้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ไม่มีข้อมูลจะตรวจสอบเปรียบเทียบได้ว่า ขณะเข้ารับตำแหน่ง และพ้นจากตำแหน่ง นักการเมืองผู้นั้นมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด เพิ่มขึ้นโดยผิดปกติ เมื่อไม่มีข้อมูลเช่นนี้ ประธาน ป.ป.ช. ก็ไม่สามารถสรุปเรื่องให้อัยการสูงสุดได้และอัยการสูงสุดก็ไม่สามารถยื่นคำร้องต่อศาลฎีกา ๑ ตามมาตรา ๒๕๔ ได้ ดังนั้น มาตรา ๒๕๔ จึงไม่มีโอกาสได้ใช้

ยิ่งกว่านั้น หากผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ตามมาตรา ๒๕๑ ไม่ยื่นบัญชี ๑ ตามกำหนดในมาตรา ๒๕๒ หรือยื่นบัญชี ๑ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ๑ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๕๕ เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตรวจสอบและยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญแก่ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ พ้นจากตำแหน่งที่ดำรงอยู่และห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปีนับพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ แทนที่ผู้ดำรงตำแหน่งจะอ้างเหตุในการไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือยื่นบัญชีที่ไม่ถูกต้อง เพื่อแสดงให้เห็นว่าไม่ได้ตั้งใจไม่ยื่นบัญชี ๑ หรือไม่จงใจยื่นบัญชีด้วยความอันเป็นเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริง ๑ ผู้มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชี ๑ ดังกล่าว ซึ่งลาออกจากตำแหน่งทางการเมืองที่ดำรงตำแหน่งที่ ทำให้กลายเป็นผู้พ้นจากตำแหน่งทางการเมือง ถ้าแปลมาตรา ๒๕๕ ตามที่ผู้ถูกร้องอ้าง มาตราดังกล่าวใช้กับผู้พ้นจากตำแหน่งแล้วไม่ได้ ศาลรัฐธรรมนูญก็จะไม่สามารถดำเนินคดีกับผู้สละจากตำแหน่งดังกล่าวได้ ซึ่งเท่ากับว่ามาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ นี้ไม่มีผลใช้บังคับได้ เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่จะตรวจสอบความไม่สุจริตหรือผู้ที่หาประโยชน์ขณะดำรงตำแหน่งของนักการเมืองตามมาตรา ๒๕๔ ก็จะไม่เป็นผลตามเจตนารมณ์ ถ้ารัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ตามที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้าง ก็ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องบัญญัติมาตรา ๒๕๑ ถึงมาตรา ๒๕๖ ไว้ในรัฐธรรมนูญ เพราะไม่มีผลใช้บังคับได้เลย

ข้อที่ ๓ ผู้ถูกร้องอ้างว่าคุณหญิงปรีญา เกษมสันต์ ณ อยุธยา กรรมการ ป.ป.ช. มีลักษณะต้องห้ามการเป็นกรรมการ ป.ป.ช. เพราะดำรงตำแหน่งกรรมการบริษัท วงศ์อมร จำกัด และเกษมวารมย์ จำกัด และยังเป็นลูกจ้างผู้จัดทำบัญชีของบริษัท เกษมวารมย์ ๑ ทำให้มีลักษณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยแล้วตามคำวินิจฉัยที่ ๑๘/๒๕๔๔ ลงวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๔๔ ว่าคุณหญิงปรีญา ๑ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท วงศ์อมร ๑ แล้ว ไม่มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นที่ว่าคุณหญิงปรีญา ๑ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท วงศ์อมร ๑ แล้วหรือไม่อีก

LIART

ส่วนที่ผู้ถูกร้องกล่าวอ้างว่าคุณหญิงปรียา ฯ เป็นลูกจ้างและกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ จำกัด เพราะลงลายมือชื่อเป็นผู้ทำบัญชีงบดุลของบริษัท ฯ ประจำปี ๒๕๕๒ นั้น ข้อเท็จจริงปรากฏว่าคุณหญิงปรียา ฯ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ แล้ว และนายทะเบียนหุ้นส่วนบริษัท กรุงเทพมหานคร รับผิดชอบการถอนชื่อคุณหญิงปรียา ฯ ออกจากการเป็นกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ และออกหนังสือรับรองให้เมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๕๒ ซึ่งอยู่ภายในระยะเวลา ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้รับเลือกจากที่ประชุมวุฒิสภา ดังนั้นจึงฟังได้ว่าคุณหญิงปรียา ฯ ได้ลาออกจากกรรมการบริษัท เกษมวารมย์ ฯ ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนดแล้ว ส่วนปัญหาที่คุณหญิงปรียา ฯ เป็นลูกจ้างบริษัท เกษมวารมย์ ฯ หรือไม่นั้น คุณหญิงปรียา ฯ ชี้แจงว่า ไม่เคยเป็นลูกจ้างหรือรับค่าจ้างจากบริษัท ฯ แต่ที่ลงลายมือชื่อในงบดุลบริษัท ฯ ปี ๒๕๕๒ เพราะเป็นงบดุลระหว่างเดือนมกราคม ๒๕๕๒ ถึงเดือนธันวาคม ๒๕๕๒ ซึ่งคุณหญิงปรียา ฯ ลาออกจากกรรมการบริษัท ฯ ในเดือนเมษายน ๒๕๕๒ เป็นช่วงคาบเกี่ยวกับปีงบดุล ผู้ทำบัญชีชี้แจงว่าคุณหญิงปรียา ฯ ลงลายมือชื่อรับรองงบดุลให้คุณหญิงปรียา ฯ จึงลงลายมือชื่อในงบดุล เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าคุณหญิงปรียา ฯ ไม่ได้เป็นลูกจ้างบริษัท ฯ และได้ลาออกจากกรรมการบริษัท ฯ แล้วเช่นนี้ แม้คุณหญิงปรียา ฯ จะได้ลงลายมือชื่อในงบดุลของบริษัท ฯ ในฐานะกรรมการบริษัท ฯ ก็ตาม ก็ไม่ได้ทำให้คุณหญิงปรียา ฯ กลับมาเป็นกรรมการของบริษัท ฯ ได้อีก เพราะการแต่งตั้งกรรมการบริษัท นั้น ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๑๕๑ และมาตรา ๑๑๕๗ จะต้องแต่งตั้งโดยที่ประชุมใหญ่ของผู้ถือหุ้นและจะต้องนำไปจดทะเบียนต่อนายทะเบียนด้วย คุณหญิงปรียา ฯ จึงไม่มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด

ข้อที่ ๔ ผู้ถูกร้องอ้างว่า ผู้ร้องเป็นองค์กระโษะตามรัฐธรรมนูญจึงไม่อาจนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาตรา ๑๕ มาใช้ได้ เพราะพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติรองรับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐในขณะปฏิบัติหน้าที่ เนื่องจากมาตรา ๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติมิให้นำบทบัญญัติในมาตรา ๑๕ ไปใช้กับองค์กระโษะที่ใช้อำนาจตามรัฐธรรมนูญโดยเฉพาะ

มาตรา ๑๕ ของพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติว่า “ถ้าปรากฏภายหลังว่าเจ้าหน้าที่หรือกรรมการในคณะกรรมการที่มีอำนาจพิจารณาทางปกครองใดขาดคุณสมบัติ หรือมีลักษณะต้องห้าม หรือการแต่งตั้งไม่ชอบด้วยกฎหมาย อันเป็นเหตุให้ผู้นั้นต้องพ้นจากตำแหน่งการพ้นจากตำแหน่งเช่นว่านี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่”

เมื่อได้วินิจฉัยแล้วว่าคุณหญิงปรีญา ฯ ไม่มีลักษณะต้องห้ามในการดำรงตำแหน่งก
ป.ป.ช. ดังนั้น การประชุมของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทุกครั้งที่คุณหญิงปรีญา ฯ ร่วมประชุมย่อม
จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าจะนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๕ มาใช้
หรือไม่

ข้อต่อสู้ของผู้ถูกร้องข้อที่ ๕ ข้อที่ ๖ และข้อที่ ๗ นั้น ผู้ถูกร้องอ้างว่าระเบียบ
การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ยังมีผล
และผู้ร้องฝ่าฝืนระเบียบ ฯ ดังกล่าวในข้อที่ ๒๐ และข้อที่ ๒๒ คือผู้ร้องไม่ให้โอกาสผู้
นำพยานหลักฐานมาชี้แจงต่อผู้ร้อง และผู้ร้องมิได้ดำเนินการยื่นคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย
๓๐ วัน จึงต้องถือว่าคดีขาดอายุความ ศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจที่จะรับไว้วินิจฉัยได้

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามรัฐธ
ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการตามว
กำหนดระเบียบอันจำเป็นแก่การปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ตามรัฐธรรมนูญนี้ ระเบียบดังกล่าวให้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาความชอบด้วยรัฐ
ก่อนประกาศในราชกิจจานุเบกษา และให้ใช้บังคับได้จนกว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยกา
และปราบปรามการทุจริตจะมีผลใช้บังคับ” ซึ่งหมายความว่า ให้ใช้ระเบียบว่าด้วยการปฏิบัติห
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งออกตามความในมาตร
วรรคสอง จนกว่าจะประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปร
การทุจริต และต่อมามีการประกาศใช้พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปร
การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๔๒
นับตั้งแต่วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๔๒ ระเบียบดังกล่าวจึงถูกยกเลิกไม่อาจนำมาใช้บังคับ
และผู้ร้องมิได้ใช้ระเบียบดังกล่าวกับคดีนี้ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยว่าระเบียบดังกล่าวข้อ ๒๐ และ
กำหนดว่าอย่างไรและผู้ร้องปฏิบัติฝ่าฝืนหรือไม่

ข้อที่ ๘ ผู้ถูกร้องอ้างว่าผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือ
ข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบเพราะคู่สมรสของผู้ถูกร้องไม่ประสงค์จะแจ้งทรัพย์สินให้ผู้ถูกร
ประกอบกับระยะเวลากระชั้นชิดมากทำให้ไม่มีเวลาในการตรวจสอบ

ปัญหานี้ได้วินิจฉัยแล้วว่า ผู้ถูกร้องจงใจปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ

LIRT

ข้อที่ ๕ ผู้ถูกร้องอ้างว่าผู้ร้องได้วางหลักการการใช้มาตรา ๒๕๕ ว่าการไม่แสดงรายการทรัพย์สิน ถ้าไม่ทำให้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ก็มีใช้การขึ้นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ เพราะเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ นั้น ต้องการขจัดผู้ทุจริตในการบริหารบ้านเมือง จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องมิได้ตั้งใจขึ้นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริง ฯ เพราะการกระทำของผู้ถูกร้องมิได้ทำให้ได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์แต่อย่างใด

เห็นว่ารัฐธรรมนูญ หมวด ๑๐ การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ มีเจตนารมณ์ที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริต จึงบัญญัติมาตรการต่างๆ เพื่อตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ และให้ผู้ร้องเป็นองค์อธิษฐานหน้าที่ดังกล่าว การให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เป็นมาตรการหนึ่งในหลายๆ มาตรการของการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ การที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองขึ้นบัญชี ฯ เมื่อเข้ารับตำแหน่ง ก็โดยมีเจตนารมณ์ให้บุคคลดังกล่าว แสดงความบริสุทธิ์ก่อนเข้ารับตำแหน่งว่า มีทรัพย์สินและหนี้สินเท่าใด และเมื่อพ้นจากตำแหน่ง หรือพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปีแล้ว ให้ยื่นบัญชี ฯ อีก เพื่อแสดงความบริสุทธิ์อีกครั้ง และให้มีการตรวจสอบด้วยว่า ขณะดำรงตำแหน่งบุคคลดังกล่าวได้ใช้อำนาจหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ที่มิควรได้โดยชอบ ทำให้มีทรัพย์สินเพิ่มขึ้นผิดปกติหรือไม่ โดยบัญญัติให้ผู้ร้องมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบว่า ผู้ยื่นแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินถูกต้องตามความเป็นจริงหรือไม่ ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบหรือไม่ ทั้งนี้ เพื่อให้การแสดงบัญชี ฯ เป็นมาตรการเบื้องต้นที่จะป้องกันและปราบปรามการทุจริตโดยมิได้คำนึงถึงการขึ้นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบนี้ จะทำให้ผู้ยื่นได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์หรือไม่ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ มีเจตนารมณ์ต้องการแต่เพียงให้ผู้ยื่นแสดงความจริงใจและบริสุทธิ์ใจต่อประชาชนโดยยื่นบัญชี ฯ แสดงความมืออยู่จริงขอทรัพย์สินและหนี้สินขณะยื่นบัญชี ฯ เท่านั้น

ส่วนประเด็นที่ว่าถ้าผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งตามมาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องจะถูกห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลา ๕ ปี นับตั้งแต่เมื่อใดนั้น รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใด จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนั้นแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าวแล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

LIRT

จะเห็นได้ว่ามาตรา ๒๕๕ วรรคแรก ได้บัญญัติไว้ว่าหากไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๕ ก
จงใจไม่ยื่นบัญชี ฯ หรือจงใจยื่นบัญชี ฯ ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้
จะมีผล ๒ ประการ คือ ๑. ให้พ้นจากตำแหน่ง และ ๒. ห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
ส่วนจะพ้นตำแหน่งเมื่อใดนั้น มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า สำหรับผู้ที่ยังดำรงตำแหน่ง
ในกรณีไม่ยื่นบัญชี ฯ ให้พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดยื่นบัญชี ฯ และกรณีจงใจยื่นบ
ด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบ ให้พ้นจากตำแหน่งนับ
ตรวจพบว่ามีการกระทำความผิดดังกล่าว

ดังนั้นเมื่อผู้ถูกร้องไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕๕ ผู้ถูกร้องจะได้รับผล ๒ ประการ ดังกล
ให้พ้นจากตำแหน่งและห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี แต่ผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่ง
ผู้ถูกร้องจึงไม่ถูกบังคับให้พ้นจากตำแหน่งอีก ผู้ถูกร้องจึงได้รับผลประการที่สองเท่านั้น คือห้ามมิ
ดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี แต่จะนับตั้งแต่วันที่ใดนั้น มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า นับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง
ซึ่งผู้ถูกร้องพ้นจากตำแหน่งวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓ จึงต้องนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่านายประยุทธ์ มหากิจศิริ ผู้ถูกร้อง จงใจยื่นบัญชี
รายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ โดยปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบตามมาตรา
และต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๕๓

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ